

ІНФОРМАЦІЯ

моніторингу стану та розвитку сільськогосподарських рослин в Сумській області станом на 30.06.2022 року

Озимі зернові колосові. У озимих зернових триває фаза формування та наливу зернівки. В залежності від строку сівби рослини проходять період від ранньої до пізньої молочної стиглості (ВВСН 73-77). Більш інтенсивно цей процес відбувається у рослин ранніх і оптимальних строків сівби. Період наливу триває в середньому 8-10 днів. В даний період доцільно проводити підживлення азотними добривами та препаратами з наявністю янтарної та оцтової кислоти, що запобігає стіканню зерна та покращує якісні показники майбутнього врожаю. Нестача елементів живлення в даний період призводить до зниження маси 1000 зерен. Підвищена вологість ґрунту і повітря дозволяє застосувати підвищену дозу азоту 20-30 кг/га. Для встановлення доцільності проведення цього підживлення використовують дані діагностики. Як позакоренеve підживлення, можливе застосування в баковій суміші з пестицидами КАС в дозі 5-6 кг/га або карбамід 8 кг/га у фізичній вазі разом із сульфатом магнію 1,5 кг/га.

Ячмінь озимий ранніх та оптимальних строків сівби (20 вересня-1 жовтня) перебуває у фазі тверда воскова стиглість – рання повна стиглість (ВВСН 87-92).

Фаза наливу зерна – це період заселення посівів шкідниками, які пошкоджують колос. На сьогоднішній день на посівах озимини відмічено наявність таких шкідників як п'явиця, хлібні клопи, хлібний жук, що створює небезпеку їх інтенсивного розмноження та значної шкодочинності. необхідно застосувати інсектициди, в першу чергу на насінницьких посівах. Найвища концентрація фітофагів наразі спостерігається по краях полів, що закономірно. Проте, як зазвичай, у найближчий період вони дуже швидко розселятимуться по всьому їх масиву. Варто зазначити, що навіть старі імаго хлібних клопів, що з'явилися після перезимівлі, досить шкодочинні. Як приклад, ЕПШ клопа шкідливої черепашки у дорослій стадії складає лише 1,0 екз./м². Через розтягнутість відкладання яєць та відродження личинок, у посівах одночасно зустрічатимуться імаго клопа-черепашки, яйця й личинки різних віків. Пошкодження личинками зерна в колосі погіршує якість клейковини, посівні та фуражні властивості зерна пшениці та ячменю. Від завершення відродження личинок клопа-черепашки і до появи четвертого віку їх, протягом 10-12 днів, необхідно здійснити захист посівів. Наявність в посівах 15-30% личинок третього віку буде оптимальним терміном обробки і свідчити про відродження переважної кількості комах.

Запорукою збереження технологічних і посівних якостей зерна являється своєчасний моніторинг розвитку та чисельності личинок у фазі формування-молочної стиглості зернових колосових. Захисні заходи доцільно проводити за виявлення 2-х і більше личинок на кв.м у посівах твердих і цінних сортів пшениці, на решті посівів 4-6, в насіннєвому ячмені – 8-10 личинок на кв.м, застосовуючи рекомендовані інсектициди: Агрозак Біо, КЕ, 0,1-0,15 л/га; Актара 240 SC, к.с., 0,15 л/га; Актара 25WG, ВГ, 0,1-0,14 кг/га; Акцент, КЕ, 1,5 л/га; Альтекс КЕ, 0,1-0,15 л/га; Бестселлер Турбо 200, КС, 0,05-0,08 л/га;

Бетадим, КЕ, 0,15-0,5 л/га; Бі-58 новий, КЕ, 1,0-1,5 л/га; Данадим Мікс, КЕ, 1,0 л/га; Дестрой, КС, 0,1 л/га; Децис Профі 25 WG, ВГ, 0,04 кг/га; Енжіо 247 SC, КС, 0,18-0,22 л/га; Карате 050 ЕС, к.е., 0,15-0,2 л/га; Протеус 110 OD, МД, 0,5-0,75 л/га; Сумітлон, КЕ, 0,5-1,0 л/га; СуперБізон, КЕ, 1,0-1,5 л/га; Сумі-альфа, КЕ, 0,2-0,3 л/га; Ф'юрі, в.е., 0,07 л/га та інші препарати, включені в «Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».

Рис 1. Посіви озимих зернових колосових культур за ранніх та оптимальних строків сівби

Ці обробки будуть ефективними також проти інших супутніх фітофагів зернових культур.

Імаго хлібних жуків (красуна, кузьки) в червні виходять із ґрунту, заселятимуть посіви та живитимуться молодим зерном в колосках. В спекотні сонячні дні жуки активні, вони літають, сідають на колосся і живляться. Шкідливість фітофагів проявлятиметься через пошкодження зав'язі та зменшення кількості зерна хлібних злаків, що є результатом вибивання комахами зернин з колосу під час живлення. Через два тижні після виходу самки відкладають яйця у ґрунт. Через три тижні з яєць виходитимуть личинки, які живляться перегноєм і дрібними корінцями різних рослин, у тому числі культурних. ЕПШ імаго хлібних жуків 3-8 екз. на кв. м. За такої чисельності доцільно обприскування посівів рекомендованими інсектицидами.

Захисні заходи проводять у фазу формування-молочної стиглості зерна при перевищенні економічного порогу шкідливості (ЕПШ) (20-30 екз. на колос злакових попелиць; 40-50 екз. на колос пшеничного трипса).

В умовах, що передували спостерігається часткове вилягання посівів. Це негативно позначається на процесі наливу зерна і кінцевому результаті-його урожайності. Такі явища слід врахувати при розробці стратегії і тактики жнив, оскільки збирання полеглих хлібів буде пов'язано з додатковими затратами як робочого часу, так і паливно-мастильних матеріалів.

На насінницьких посівах слід проводити сортову та видову прополку.

Ярі зернові колосові. У рослини ярих зернових культур триває фаза колосіння. Основним на сьогодні на посівах даних культур є спостереження за наявністю шкідників та хвороб. Занепокоєння може викликати фітосанітарний стан посівів, що обумовлюється погодними умовами, тому посіви ярих необхідно своєчасно обробляти фунгіцидами та інсектицидами.

У ярих посівах у слабкому ступені спостерігається шкодочиність хлібних п'явиць, злакових мух, хлібних блішок.

Соя. Залежно від строків сівби відмічена фаза бутонізації - цвітіння.

Боротьбу проти злакових видів бур'янів у посівах сої проводять незалежно від фази її розвитку, але зазвичай до 5-7 трійчастого листка, тобто до початку цвітіння. Рекомендовано застосовувати препарати на основі діючих речовин: хізалофоп-п-етилу 0,8-1,2 (л/га), клетодиму (0,5-0,7 л/га), флуазифоп-п-бутилу (1,0-2,0 л/га), імазетапіру, імазамоксу (0,5-1,0 л/га). Обробку посівів страховими гербіцидами проводять одним із рекомендованих гербіцидів згідно з «Переліком пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».

Саме в цей час соя є уразливою до захворювань і браку критично важливих елементів живлення. Соя також уражується низкою небезпечних шкідників, таких як соєва плодожерка, акацієва вогнівка, трипси, совки, павутинний кліщ й ін. З метою запобігання резистентності павутинного кліща до акарицидів краще практикувати поперемінне застосування акарицидних діючих речовин із різних класів. Тому рекомендується застосувати бакову суміш фунгіцид + інсектицид, а також внести фосфорно-калійне мікродобриво разом із бором і молібденом, що безпосередньо позитивно вплине на цвітіння та запилення рослин.

Зазвичай на цей період припадають посушлива погода, тому можна застосовувати препарат на основі амінокислот, який дозволить підвищити стресостійкість рослин сої.

Оптимальними умовами для обприскування посівів є температура близько +18-22°C. При більш високій температурі (+25°C і більше) або більш низькій (до +15°C) їх дія послаблюється, а при температурі від +5 до +8°C майже повністю припиняється.

Горох. Рослини даної культури на більшості площ знаходяться в фазі наливу бобів. Рослини у посівах гороху сформували від 4 до 6 бобів на рослині з 4–6 зернами у бобі. В дану фазу особливо при підвищенні температур шкодочинною є попелиця (ЕПШ не більше 2 колоній на м²), горохова плодожерка, гороховий зерноїд (брухус), і тому при перевищенні ЕПШ на посівах слід застосувати інсектициди типу Бі-58 новий, к.е. (0,5-1,0 л/га), Нурел-Д, к.е. (0,8 л/га), Парашут 450, мк.с (0,25-0,5 л/га), Фастак, 10 % к.е. (0,15-0,25 л/га), Штефесін, к.е. (0,2-0,25 л/га) та ін. Обробку проти зерноїда повторюють через 5-7 днів після першої обробки (початок цвітіння), за необхідністю роблять третю обробку. Для цього чергують інсектициди на основі імідаклоприду та хлорпірифосу.

Під час вегетації горох можуть пошкоджувати такі грибні захворювання, як антракноз, аскохітоз, іржа, борошниста роса, пероноспороз. Для їх контролю проводять обробки препаратами згідно "Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні".

Картопля. Критична фаза для картоплі це бутонізація і її цвітіння. У цей час закладається кількість бульб під кущем.

Надзвичайно велике значення для отримання високого та якісного врожаю картоплі на будь-яке подальше використання є захист від хвороб та шкідників під час вегетації.

В період бутонізації обов'язково потрібно провести обробку рослин від фітофторозу, ризоктоніозу, альтернаріозу та ін. препаратами, які занесені до «Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні». На кількість обробок проти збудників хвороб впливає багато факторів, серед яких погодні умови, що складаються під час вегетації, система живлення та обробіток ґрунту.

Боротьбу з колорадським жуком проводять системними інсектицидами класу нікотиноїдів та неонікотиноїдів, переважна більшість яких містить у складі імідаклоприд, 200 г/л. Для зниження ризику формування резистентності і для ефективного контролю колорадського жука можна використати сучасний інсектицид із діючою речовиною новарулон 100 г/л.

Збільшить урожай в цей період внесення заліза, цинку, молібдену, марганцю та міді. Внесення бору дасть змогу істотно підвищити стійкість рослин до стресових явищ, таким як посушливі умови вегетації та ін.

Найбільшу кількість поживних речовин поглинають ранньостиглі сорти картоплі впродовж бутонізації та цвітіння, а середньо- й пізньостиглі сорти - в період інтенсивного росту бадилля і початку утворення бульб.

**Заступник директора з наукової
роботи ІСГ Північного Сходу
НААН**

М.Г. Собко